

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра національної безпеки

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
МЕНТАЛЬНА БЕЗПЕКА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Ментальна безпека в епоху глобалізації» підготовки бакалавра, галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» спеціальності 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення та видами діяльності) за освітньо-професійною програмою «Національна безпека»

Розробник: Літковець Т.М., старший викладач кафедри національної безпеки.

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

доц. О. М. Дмитренко

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри національної безпеки, протокол № 6 від 10 лютого 2026 р.

Завідувач кафедри:

доц. О. М. Дмитренко

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<p style="text-align: center;">Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону</p> <p style="text-align: center;">Спеціальність: 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення та видами діяльності)</p> <p style="text-align: center;">Освітньо-професійна програма Національна безпека</p> <p style="text-align: center;">Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	Вибіркова
		Рік навчання 2-й
		Семестр 4-й
Кількість годин/кредитів 150 / 5		Лекції 10 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 109 год.
	Консультації 10 год	
	Форма контролю: з алік	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача (-ів)

ППП: Літковець Тарас Миколайович

Посада: старший викладач

Контактна інформація (номер мобільного зв'язку, електронна адреса): [099-5303686](tel:099-5303686), taras1546@ukr.net

Дні занять (посилання на електронний розклад): <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Процеси радикального оновлення українського суспільства, котрі відбуваються на сучасному етапі багаторічного протистояння зовнішній агресії за активного використання методів гібридної, а не лише військової агресії, ставлять підвищені вимоги до системи управління національною безпекою, особливо у сфері духовній. ВОК " Ментальна безпека в епоху глобалізації " спрямована на вивчення проблем світоглядної безпеки, оскільки в епоху глобального руху країн світу до світових стандартів уніфікації всіх сфер життя суспільства перед тисячами етносів постає проблемне питання про власне ментальне збереження як самодостатньої етнічної одиниці та протидії деструктивним ідеологіям, доктринам, культурам та антигуманній зовнішній інформаційній експансії ворожих країн, а також причинам, перебігу та наслідкам політиці штучної асиміляції. У процесі навчання студенти ознайомляться з основами інформаційної, мовної, релігійної, світоглядної, гендерної, етнокультурної, духовної та ін. безпек, вивчать типологію викликів та загроз ментальній безпеці та методам протидії, а також ролі політико-правових інструментів органів влади, котрі задіяні до процесу ментальної безпеки населення держави. З врахуванням всього вищесказаного підготовлено даний силабус.

Пререквізити / Постреквізити

Пререквізитами для ВОК «Ментальна безпека в епоху глобалізації» є предмети: «Україна в європейському історичному та культурному контекстах», «Основи держави і права», «Міжнаціональні конфлікти», «Теорія національної безпеки».

Постреквізитами дисципліни ВОК «Міжнаціональні конфлікти» є предмети: «Міжнародна безпека», «Демографічна та міграційна безпека», «Кризовий менеджмент»

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні в здобувачів освіти глибокого усвідомлення сучасних викликів та загроз, котрі в часи галопуючої глобалізації несуть загрози ментальному здоров'ю населенню, їх причин, перебігу, наслідків та профілактики державними інституціями. Здобувачі повинні оволодіти теоретичними базовими принципами ідеологічного міфодизайну та протидії антигуманній інформаційній експансії.

Поставлена мета обумовлює наступні **основні завдання**:

- Ознайомити студентів з поняттям ментальної безпеки, основними принципами і типологією.
- Дослідити основні причини та наслідки деструктивних ідеологій, включаючи політичні, етноконфесійні, мовні та культурні складові.
- Вивчити етапи становлення ментальної експансії і способи її профілактики.
- Проаналізувати сучасні світоглядні концепції у різних регіонах світу.
- Визначити вплив глобалізації на ментальне здоров'я націй.
- Оцінити вплив мультикультуралізму на темпи глобалізації.
- Навчити здобувачів застосовувати теоретичні знання для практичної роботи у сфері безпеки держави.

Результати навчання (компетентності)

Засвоєння курсу передбачає здобуття студентом таких **загальних компетентностей**:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Засвоєння курсу передбачає здобуття студентом таких **спеціальних компетентностей**:

- Здатність розробляти та проводити загальні і спеціальні заходи з безпеки, які реалізуються в усіх напрямках і видах діяльності суб'єктів господарювання.
- Здатність кваліфіковано давати рекомендації керівникам підрозділів відділів, установ та органів з питань, пов'язаних з проблемами забезпечення безпеки

Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Поняття та типологія ментальних ідентичностей						
Тема 1. Глобалізація та ідентичність		2	4	22	2	ДС+ РЗ/К /8
Тема 2. Типологія ментальних викликів та загроз		2	4	22	2	ДС+ РЗ/К /8
Тема 3. Психотехнології керування медіареальністю		2	4	22	2	ДС+ РЗ/К /8
Разом за модулем 1	90	6	12	66	6	
Змістовий модуль 2. Механізми протистояння агресивній соціокультурній експансії						
Тема 4. Віртуальні війни та історичний міфодизайн		2	4	20	2	ДС+ РЗ/К /8
Тема 5. Методи захисту від деструктивних ідеологій		2	4	23	2	ДС+ РЗ/К /8
Разом за модулем 2	71	4	8	43	4	
Всього годин/Балів	149	10	20	109	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання.

1. Сучасні інформаційні війни.
2. Психологія народів та соціумів.
3. Україна і Росія у віртуальній боротьбі за історичну спадщину.
4. Зброя дезінформації у вірусну епоху.
5. Інформаційне протистояння в епоху глобальних війн.
6. Мовна політика і мовна безпека.
7. Соціолінгвістика і мас-медіа.
8. Російські історичні міфи.
9. Глобалізаційні хвилі в історії людства.
10. Етнополітика найбільших імперій світу.

IV. Політика оцінювання

Здобувач мусить виконати у повному обсязі усі види діяльності із ВОК «Ментальна безпека в епоху глобалізації» та регулярно відвідувати аудиторні заняття. Якщо здобувач відсутній на занятті, він може надіслати виконане семінарське заняття у письмовому вигляді. Претендувати на максимальну кількість балів можна, якщо семінарське виконане у самостійному творчому вигляді, використана новітня наукова література, робота є авторською, без порушень авторських прав.

Освітній процес відповідає «Положенню про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 11 вересня 2020 р. (<https://bit.ly/39In2ac>). Семестровий залік виставляється за умови виконання студентом завдань, передбачених силабусом ВОК. Вирішення спірних питань у галузі академічної доброчесності здійснюється на підставі Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (від 10 лютого 2017 р.) (<https://bit.ly/31NJD7N>).

Конфліктні ситуації вирішуються згідно Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<https://bit.ly/33MTIM>).

Згідно Положення про академічну мобільність студентів (<https://bit.ly/3oMzMkk>), власне право на неформальну освіту, здобувач може отримати найвищу кількість балів за певні теми, якщо взяв участь у тренінгу, конференції, науковому семінарі, проблемній групі та ін.

Здобувач вчасно здає усі види робіт. Викладач інформує про терміни здачі контрольних робіт.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Питання, що виносяться на залік:

1. Наслідки глобалізації в XXI ст.
2. Глобалізаційні етапи в історії людства.
3. Зіткнення цивілізацій в сучасну епоху .
4. Сучасні інформаційні війни.
5. Сутність менталітету.
6. Етнокультурний поділ цивілізацій за С. Гантінгтоном.
7. Міжконфесійне протистояння та його прояви в країнах світу.
8. Соціолінгвістика.
9. Антигуманні та деструктивні ідеології.
10. Ідеологічний міфодизайн.
11. Роль політичної еліти у протистоянні світоглядній експансії.
12. Теорія і практика мультикультуралізму.
13. Міграційні проблеми сучасної Європи.

14. Світовий досвід співіснування різних етнічних культур.
15. Мовна політика в багатомовних країнах.
16. Політика збереження малочисленних народів.
17. Духовна безпека в сучасних умовах.
18. Правові основи національної безпеки України.
19. Етнічний міфодизайн.
20. Духовна безпека нації.
21. Політика штучної асиміляції.
22. Соціальна безпека нації.
23. Методи протидії деструктивним ідеологіям.
24. Тоталітарні релігійні секти.
25. Етнокультурна політика держав світу.
26. Інформаційна безпека особи і суспільства.
27. Неполітична цензура.
28. Інформаційна політика держави.
29. Мовна політика України в умовах війни.
30. Основні принципи протидії інформаційній експансії.
31. Інформаційне поле держави та його захист.
32. Суспільна думка та маніпуляції.
33. Соціологічні опитування та маніпуляції.
34. Маскультура та етнічний світогляд.
35. Тенології духовних маніпуляцій.
36. Правові аспекти захисту від негативного інформаційного впливу.
37. Теорія і практика космополітизму.
38. Етногенез народів світу у ХХІ ст..
39. Поняття і зміст менталітету різних народів світу.
40. Міжрелігійні та міжнаціональні стосунки в сучасній Україні.
41. Наслідки міжцивілізаційних конфліктів.
42. Релігійний тероризм як наслідок культурної експансії.
43. Пропаганда, агітація, реклама та інформаційна зброя.
44. Інформаційна та духовна безпека в сучасних умовах.
45. Інформаційне право та право на інформацію.
46. Національні та світові релігії.
47. Інформаційний тероризм.
48. Глобалізація і малочисленні народи світу.
49. Стратегія національної безпеки України.
50. Історична пам'ять як складова ментальної безпеки.
51. Характеристика світоглядних проблем в сучасній Україні.
52. Причини зникнення цивілізацій .
53. Причини асиміляції народів у світовій історії.
54. Етноконфесійні чинники формування політичної нації.
55. Світовий досвід збереження світоглядних цінностей нації.
56. Поліетнічні та моноетнічні держави сучасності.
57. Інституції, котрі формують та захищають національну ідентичність.
58. Співвідношення інформаційної та духовної безпеки.
59. Сміслові війни сучасності.
60. Базові технології масового навіювання .

61. Маніпулятивні методи руйнування менталітету.
62. Етнокультурні складові використання масового навчання.
63. Характеристика сучасних деструктивних ментальних практик.
64. Мова як етнокультурний код нації в епоху глобалізації.
65. Методи захисту національного інформаційного поля.
66. Віртуальна війна.
67. Монокультурні та полікультурні суспільства.
68. Типологія лінгвоциду.
69. Роль етнополітичних міфів у тоталітарних державах.
70. Інформаційна протидія в гібридній війні.
71. Етнопсихологія.
72. Війна ідентичностей у міждержавних протистояннях.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Гаджієв Р. Лінгвістика на карті світу. – К.: Віхола, 2023. – 384 с.
2. Зеленін В. Основи міфодизайну. Навчально – методичний посібник. – К.: Вид – во «Гнозис», 2021. – 168 с.
3. Іляш Я. Декілька слів про національні характери. – К.: Українська видавнича спілка, 2021. – 84 с.
4. Кулик В. Мовна політика в багатомовних країнах. – К.: Дух і літера, 2022. – 312 с.
5. Лебон Г. Психологія народів і мас. – Луцьк : Вежа-Друк, 2023. - 90 с.
6. Лозко Г. Етнотерорознавство. К.: – Мандрівець, 2020. – 384 с.
7. Магда Є. Гібридна війна. – Харків, Віват, 2021. – 304 с.
8. Масенко Л. Нариси соціолінгвістики. – К.: Вид. дім «Києво - Могилянська академія», 2021. – 243 с.
9. Основи громадянського суспільства та політичних знань: навчальний посібник; за заг. ред. В.І. Бортнікова. – 2-е вид.випр. і доп. – Суми : Університетська книга. 2024. – 666 с.
10. Покальчук О. Тремтячі еліти. – К.: Форзац, 2021. – 168 с.

11. Почепцов Г. Сенси і війни. – К.: Вид. дім «Києво - Могилянська академія», 2020. – 316 с.
12. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Вид. дім «Києво - Могилянська академія», 2020. – 504 с.
13. Почепцов Г. Віртуальні війни. – Харків: Фоліо, 2020. – 507 с.
14. Солонько О. Інфодемія. – К.: Вид – во «ФОРМ Мельника», 2024. – 392 с.
15. Стрельбицький М., Романов М. Соціально – правові засади управління національною безпекою України. Навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. – 136 с.
16. Фукуяма Ф. Ідентичність. – К.: Наш формат, 2022. – 192 с.
17. Штронаер Г. Політика і мас – медіа. Вид. дім «Києво - Могилянська академія», 2021. – 303 с.